

Handläggare
Annika Andersson
Telefon: 08-50812192

Anmälningens ärende
21 november 2024

Remiss, En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55), KS 2024/1064

Svar på remiss från kommunstyrelsen KS 2024/1064

Förvaltningens beslut

Södermalms stadsdelsförvaltning överlämnar kontorsutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Södermalms stadsdelsnämnd har fått ”Remiss av En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55)” av kommunstyrelsen. Med anledning av den korta svarstiden besvaras remissen genom ett kontorsyttrande av Södermalms stadsdelsförvaltning och anmäls i efterhand till stadsdelsnämnden.

I juni 2023 fick en särskild utredare i uppdrag att göra en bred översyn av de osjälvärdiga brottsformerna i 23 kap. brottsbalken. Direktiven var att analysera och ta ställning till hur straffansvaret för osjälvärdiga brott bör utvidgas och förändras för att på ett mer effektivt sätt motverka brott, särskilt brott som begås inom ramen för organiserad brottslighet. Vidare skulle utredaren lämna författningsförslag som ger uttryck för en skärpt syn på sådan brottslighet.

Förvaltningen delar uppfattningen att det är angeläget att utveckla former för att med lagstöd effektivisera arbetet mot organiserad brottslighet. Samtidigt vill förvaltningen lyfta risken för att hot och våld mot socialtjänstens medarbetare kan öka med författningsförslaget. Medarbetarnas trygghet och säkerhet behöver därför säkerställas. Vidare vill förvaltningen lyfta vikten av rättssäker informationsdelning samt risken att förtroendet för socialtjänsten minskar. Detta kan leda till att enskilda i behov av stöd inte självmant söker det och att det förebyggande arbetet försvåras.

Bakgrund

Nämnden har fått ”Remiss av En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55)” av kommunstyrelsen. Remissen har även skickats till Farsta och Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnder samt socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsledningskontoret.

Ärendet

Regeringen gav en särskild utredare i uppdrag att göra en bred översyn av de osjälvständiga brottsformerna i 23 kap. brottsbalken i juni 2023. Direktiven var att:

- Analysera och ta ställning till hur straffansvaret för osjälvständiga brott bör utvidgas och förändras för att på ett mer effektivt sätt motverka brott, särskilt brott som begås inom ramen för organiserad brottslighet.
- Lämna författningsförslag som ger uttryck för en skärpt syn på sådan brottslighet.

Utredarens förslag innebär att systematiken i 23 kap. brottsbalken ändras och att kapitlet får annan struktur än tidigare.

Författningsförslaget består av:

- En särreglering avseende myndighets undanröjande av faran vid försök till brott.
- En ny utformning av bestämmelsen om förberedelse och stämpling till brott.
- Frivilligt tillbakaträdande genom anmälan till myndighet.
- En lagreglering av gärningsmannaskap m.m.
- En ändrad ansvarsfrihetsregel och straffskärpning vid underlåtenhet att avslöja brott.

Utredaren menar att förslaget inte kommer medföra några ökade kostnader för skolor och HVB. Utredaren menar vidare att förslaget inte kommer medföra ökade kostnader för kommunerna som medför behov av kompensation enligt den kommunala finansieringsprincipen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab och kansli i samverkan med sociala avdelningen och förvaltningens säkerhetssamordnare.

Med anledning av den korta svarstiden besvaras remissen genom ett kontorsyttrande av Södermalms stadsdelsförvaltning och anmäls i efterhand till stadsdelsnämnden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar uppfattningen att det är angeläget att utveckla former för att med lagstöd effektivisera arbetet mot organiserad brottslighet. För att bekämpa organiserad brottslighet och arbeta med tidiga insatser krävs att myndigheter och civilsamhälle samverkar. Förvaltningens synpunkter på *En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55)* fokuserar på de delar som berör nämndens ansvarsområden.

Författningsförslaget innebär en uppgiftsskyldighet för viss personal inom skolväsendet, på HVB, vissa myndigheter och personer i särskild förtroendeställning. Förvaltningen menar att denna skyldighet i viss mån behöver vara ömsesidig, exempelvis att socialtjänsten får viss information från brottsbekämpande myndighet för att kunna fullfölja sitt uppdrag. En förutsättning är att informationsutbytet kan ske på ett rättssäkert sätt. Förvaltningen vill lyfta att en uppgiftsskyldighet skulle öka risken för hot, våld och utsatta situationer på exempelvis HVB. Socialsekreterare är redan idag utsatta för allvarliga hot vid handläggning av individer som är misstänkta, eller dömda för allvarlig brottslighet. Om uppgiftsskyldigheten införs behöver enskilda medarbetares trygghet och säkerhet säkerställas, liksom i vissa fall deras närståendes.

Vidare vill förvaltningen lyfta att uppgiftsskyldigheten innebär att felaktigt utbetalade bidrag ska återkrävas men också polisanmälas utan en avvägning i det enskilda ärendet. Detta kan påverka förtroendet för socialtjänsten. I delbetänkandet av *Utredningen om förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan myndigheter (SOU 2024:63)* resoneras kring antagandet att sekretess är en förutsättning för att känna förtroende för socialtjänsten. Det finns redan idag sekretessbrytande bestämmelser som ger möjlighet för socialtjänsten att dela information med andra myndigheter. Förvaltningen instämmer i att ett generellt sekretessgenombrott skulle ge bättre förutsättningar att exempelvis samverka med andra myndigheter. Samtidigt brottas socialtjänsten med desinformationskampanjer och bristande tillit till myndigheten. I nya socialtjänstlagen är intentionen att socialtjänsten ska vara mer tillgänglig, ge tidiga insatser och arbeta förbyggande vilket förutsätter tillit från den enskilde medborgaren. Om ökade möjligheter att utbyta information faktiskt påverkar förtroendet för socialtjänsten negativt är svårt att bedöma men här bör en rättssäker informationsdelning väga tungt.

I författningsförslagets § 7 punkt 1 har skrivelsen ”särskilt” tagits bort ur meningen ”/.../ med något som är ägnat att användas som hjälpmedel vid ett brott”. Detta innebär att en person kan kopplas

till ett brott genom saker som kan användas som hjälpmedel vid brott istället för saker som *bara* kan användas till brottslig verksamhet. Förvaltningen bedömer att detta innebär att unga som är relativt långt ifrån själva brottet kan bli aktuella för socialtjänsten, något som leder till ökat behov av ekonomiska och personella resurser.

I författningsförslagets § 9 punkt 1 framgår att *”För underlåtenhet att förhindra brott döms också en förälder eller annan uppfostrare eller förmyndare som underlåter att hindra den som står under hans eller hennes vård eller lydnad från att begå brott. Ansvar för underlåtenhet att avslöja eller förhindra brott förutsätter att gärningen har fortskridit så långt att den är straffbar”*. Förberedelse till brott är straffbart på tidigt stadie och förvaltningen ser en risk att socialtjänstens förebyggande arbete med föräldrar försvåras då de teoretiskt kan dömas till brott å sina barns vägnar. Detta utgör en risk att unga i behov av stöd inte får det.

Barnrättsanalys

Förvaltningen uppfattar inte att ”Remiss av En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55)” ger direkta eller indirekta konsekvenser för barn. En vidare barnrättsanalys genomförs därför inte.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen uppfattar inte att ”Remiss av En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55)” ger direkta eller indirekta konsekvenser för förvaltningens målgrupper beroende på att de är kvinnor/flickor eller män/pojkar. En vidare jämställdhetsanalys genomförs därför inte.

Alexandra Wynn
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Maria Klemets Hellberg
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Alexandra Wynn, Stadsdelsdirektör	2024-11-04
Maria Klemets Hellberg, Avdelningschef	2024-10-31